

Warszawa, dnia 1 stycznia 2019 r.

Komunikat FOR 1/2019:

Zmiana ustawy o zakazie handlu w niedziele: pudrowanie złego prawa

- **W listopadzie 2018 r. do Sejmu trafił pierwszy projekt nowelizacji ustawy o zakazie handlu w niedziele**
- **Propozycja rozszerza zakaz na handel wyrobami tytoniowymi i placówki, które przy okazji świadczą usługi pocztowe – ograniczając wolność gospodarczą**
- **Z kolei, przedsiębiorca handlujący w niedziele we własnym imieniu będzie mógł skorzystać z pomocy wybranych członków rodziny**
- **Projekt zgłosiła grupa posłów – nie przeprowadzono zatem konsultacji społecznych i oceny skutków regulacji, a propozycje są nieadekwatne do założonych celów**
- **Drobne zmiany nie naprawiają całej ustawy, która jest przykładem bubał prawnego nieproporcjonalnie ingerującego w wolność gospodarczą**

W listopadzie 2018 r. do Sejmu trafił poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni¹. W ciągu kilku dni przeprowadzono pierwsze czytanie projektu, którym następnie zajęła się sejmowa Komisja Polityki Społecznej i Rodziny, proponując drobne poprawki².

Zakres nowelizacji

Propozycja zmiany ustawy³ dotyczy kilku wyjątków umożliwiających handel w niedziele, których interpretacja budziła wątpliwości w czasie prac nad pierwotnym tekstem tego aktu, jak i od pierwszej niedzieli objętej zakazem w marcu 2018 r.⁴

¹ Druk sejmowy nr 3038, VIII kadencja.

² Druk sejmowy nr 3051, VIII kadencja.

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 305, ze zm.

⁴ Zob. P. Wachowiec, *Opinia prawna do projektu ustawy o zakazie handlu w niedziele*, „Analiza FOR” 2017, nr 13, <https://for.org.pl/pl/a/5622> [dost. 01.01.2019 r.]; P. Wachowiec, *Ministerstwo Pracy błędnie interpretuje zakaz handlu w niedziele*, „Komunikat FOR” 2018, nr 4, <https://for.org.pl/pl/a/5826> [dost. 01.01.2019 r.]

Na obecnym etapie procesu legislacyjnego projekt obejmuje:

- wprowadzenie zakazu w placówkach zajmujących się wyłącznie handlem wyrobami tytoniowymi (zmiana art. 6 ust. 1 pkt 6);
- ograniczenie wyjątku od zakazu handlu do placówek pocztowych, w których przeważająca działalność polega na świadczeniu usług pocztowych (zmiana art. 6 ust. 1 pkt 7);
- doprecyzowanie wyjątku od zakazu dotyczącego sprzedaży produktów rybnych (zmiana art. 6 ust. 1 pkt 14);
- uszczegółowienie wyjątku od zakazu dotyczącego placówek prowadzących handel maszynami rolniczymi, częściami i materiałami eksploatacyjnymi do tych maszyn (zmiana art. 6 ust. 1 pkt 24);
- umożliwienie korzystania przez przedsiębiorcę – który ma prawo prowadzić handel w niedziele wyłącznie osobiście, we własnym imieniu i na własny rachunek (art. 6 ust. 1 pkt 27) – z nieodpłatnej pomocy wybranych członków rodziny, o ile nie są oni pracownikami lub zatrudnionymi w placówce handlowej tego przedsiębiorcy (nowy art. 6 ust. 3–4).

Propozycja przewiduje 14-dniowe *vacatio legis*.

Znów bez konsultacji i oceny skutków regulacji

Projekt ustawy złożyła grupa posłów, mimo że nad analizą przepisów pracował resort pracy. Ominięcie ścieżki rządowej zapowiadał zresztą wcześniej sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Stanisław Szwed⁵. Kolejny raz zatem większość rządząca świadomie unika konsultacji społecznych, które mogłyby przyczynić się do usunięcia błędów projektu na wczesnym etapie procesu legislacyjnego, jak i zwiększyłyby zaufanie obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Przede wszystkim jednak rząd – realizując zasadę tworzenia prawa w oparciu o dowody – zobowiązany byłby do sporządzenia oceny skutków regulacji, obejmującej m.in. analizę stanu prawnego, zasadność wprowadzenia zmian i ich wpływ na poszczególne grupy podmiotów, alternatywne środki służące osiągnięciu zakładanych celów, jak również przewidywalne skutki społeczne, gospodarcze i finansowe. Takiej roli nie spełnia uzasadnienie projektu – szczególnie, że w przypadku przedłożeń poselskich ich autorzy nie mają dostępu do danych i narzędzi analitycznych umożliwiających rzetelną ocenę konieczności przyjmowania nowego prawa.

Podobnie należy ocenić uzasadnienie załączone do omawianej nowelizacji ustawy o zakazie handlu w niedziele. Na niewiele ponad 4 stronach autorzy ograniczają się do przypomnienia obowiązujących regulacji i lakonicznego opisanie każdej z proponowanych zmian. Jednocześnie, fragment dotyczący przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych i finansowych sprowadza się do dwóch akapitów, z których wynika, że projekt nie rodzi skutków finansowych dla budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Poza tym, zdaniem autorów, propozycja wywołuje pozytywne skutki społeczne, gdyż usuwa pojawiające się wątpliwości związane ze stosowaniem ustawy, co ma szczególne znaczenie z tego powodu, że z każdym rokiem rosnąć będzie liczba niedziel objętych zakazem handlu.

W uzasadnieniu projektu powołano się również na bliżej niesprecyzowaną „ocenę dotychczasowego funkcjonowania” ustawy o zakazie handlu opartą m.in. o doświadczenia z kontroli przeprowadzanych przez Państwową Inspekcję Pracy (PIP) – które mają stanowić o konieczności wprowadzenia zmian. Jest to jedyny fragment uzasadnienia, w którym autorzy zdają się sugerować oparcie swojej propozycji o obiektywne mierniki.

⁵ Zakaz handlu w niedziele. Wiceminister potwierdza: będą zmiany, Money.pl, <https://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/arttykul/zakaz-handlu-w-niedziele-stanislaw-szwed,168,0,2410920.html> [dost. 01.01.2019 r.]

Brak szczegółów i oceny skutków regulacji nie pozwala jednak jednoznacznie stwierdzić, jaką konkretnie „ocenę” mają na myśli projektodawcy. Przytoczenie chociażby danych statystycznych dotyczących ujawnionych przez PIP przypadków łamania ustawy o zakazie handlu w niedziele pozwoliłoby na bardziej wiarygodną ocenę proponowanych rozwiązań. W przeciwnym razie, uzasadnienie przedstawione przez grupę posłów wydaje się nieprzekonujące i rodzi obawy o wybiórcze wykorzystanie pewnych uwag wyrażanych przez PIP lub co gorsza brak związku między treścią nowelizacji a informacjami, którymi dysponują projektodawcy.

Zmiany szkodliwe dla wolności gospodarczej

Wbrew propozycjom „Solidarności”⁶ – z której inicjatywy wprowadzono zakaz handlu w niedzielę, jak i omawianą nowelizację – projekt nie obejmuje wprost ograniczenia otwierania placówek handlowych przez przedsiębiorców prowadzących swoją działalność w formie franczyzy. Nie można jednak wykluczyć, że pod naciskiem związkowców (jak miało to miejsce wielokrotnie w tej kadencji Sejmu) większość parlamentarna zdecyduje się w przyszłości na zakaz handlu w sklepach franczyzowych. Może mieć to miejsce w przypadku, gdyby jedna z propozycji zawarta w nowelizacji – tj. usunięcie z katalogu wyjątków placówek, których przeważająca działalność nie polega na świadczeniu usług pocztowych – okazała się nieskuteczna. Na ten wyjątek powoływali się zazwyczaj franczyzobiorcy, a sądy przyznawały im rację⁷.

Jeśli chodzi o konkretne rozwiązania zawarte w przedłożeniu, to można je podzielić na (1) wprowadzające zakaz w placówkach handlujących określonymi towarami lub prowadzących określoną działalność, jak i na (2) nieznacznie ograniczające działanie ustawy wobec części przedsiębiorców. Trzeba jednak pamiętać, że projekt nie jest propozycją kompleksową i obejmuje jedynie punktowe zmiany w katalogu wyjątków od generalnego zakazu handlu w niedziele.

Ograniczenia dla handlu wyrobami tytoniowymi

Wśród przepisów ustanawiających kolejne restrykcje w handlu w niedziele wyróżnić można propozycję usunięcia spośród wyjątków wyrobów tytoniowych, których handel – stanowiący przeważającą działalność – umożliwił otwarcie placówek w niedziele. Zdaniem projektodawców wyjątek ten jest nadużywany, gdyż Polska Klasyfikacja Działalności (PKD), w zakresie w jakim dotyczy tego asortymentu, obejmuje również sprzedaż detaliczną żywności i napojów (PKD 47.2). W ocenie autorów nowelizacji handel wyrobami tytoniowymi będzie jednak nadal możliwy w oparciu o inne wyłączenia, np. dotyczące stacji paliw.

Nie sposób zaakceptować takiej argumentacji z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze, z faktu, że konkretna klasa PKD obejmuje także inny asortyment niż wyroby tytoniowe nie wynika, że wyjątków od zakazu handlu nie należy oceniać w świetle konkretnych towarów lub wyrobów, którymi handluje przedsiębiorca. Stanowisko to podzielił niedawno Sąd Najwyższy, który podjął uchwałę w przedmiocie wykładni art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy, wskazując, że „przeważająca działalność» [...] to działalność dotycząca handlu łącznie prasą, biletami komunikacji miejskiej, wyrobami tytoniowymi, kuponami gier

⁶ Zob. *Stanowisko organizacji polskich przedsiębiorców zebranych na konferencji prasowej w dniu 12.12.2018 r., w siedzibie Naczelnej Rady Zrzeszeń Handlu i Usług w Warszawie*, <http://www.solidarnosc.org.pl/sbhiu/?p=1661> [dost. 01.01.2019 r.]

⁷ Zob. m.in. postanowienia: Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 2 lipca 2018 r. (sygn. VIII W 457/18), Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 10 lipca 2018 r. (sygn. VIII W 483/18), Sądu Rejonowego w Jarocinie z dnia 13 lipca 2018 r. (sygn. II W 165/18), Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 26 lipca 2018 r. (sygn. niez.); Ł. Guza, *Zakaz handlu dziurawy jak sito. Żabki otwarte w niedziele legalnie*, *GazetaPrawna.pl*, <https://serwisy.gazetaprawna.pl/praca-i-kariera/artykuly/1273446,luki-w-zakazie-handlu-zabka.html> [dost. 01.01.2019 r.]

losowych i zakładów wzajemnych, jak i taka działalność, która za swój przedmiot ma tylko jeden ze wskazanych w tym przepisie asortyment”⁸.

Po drugie – nawet w sytuacji braku uchwały SN – argumentacja za koniecznością wprowadzenia zakazu handlu wyrobami tytoniowymi jest niespójna. Projektodawcy zdają się nie zauważać, że artykułom tym poświęcona jest również inna klasa (PKD 47.26), która obejmuje sprzedaż detaliczną wyrobów tytoniowych prowadzoną w wyspecjalizowanych sklepach.

Wejście tej propozycji w życie oznaczać będzie, że np. saloniki zajmujące się handlem wyłącznie takimi produktami, których działalności nie da się przypisać do innych wyjątków zawartych w ustawie, będą musiały być zamknięte w niedziele objęte zakazem. Tym samym autorzy projektu nieproporcjonalnie ingerują w wolność gospodarczą, gdyż pod pozorem ujawnienia rzekomych nadużyć zakazują handlu w placówkach oferujących wyłącznie wyroby tytoniowe.

Koniec z „placówkami pocztowymi”

Inna, i jak się wydaje kluczowa, propozycja rozszerzająca zakaz zmierza do uniemożliwienia handlu w placówkach pocztowych, których przeważająca działalność nie polega na świadczeniu usług pocztowych. Do tej pory fakt posiadania tego statusu oznaczał możliwość skorzystania z wyjątku przewidzianego w art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy – niezależnie od tego, czy świadczenie usług pocztowych miało charakter przeważający, czy uboczny. Dzięki temu możliwe było funkcjonowanie większości sklepów działających w ramach franczyzy, gdyż franczyzobiorcy zazwyczaj zawierali umowy dotyczące świadczenia usług pocztowych.

Zdaniem projektodawców, wprowadzenie zakazu handlu w tym zakresie „jest konieczne i oczekiwane społecznie ze względu na praktykę stosowania tego przepisu w obecnym jego brzmieniu”. Powołują się oni na fakt, że wyjątek dotyczący placówek pocztowych jest jedynym wyłączeniem, z jakiego mogą skorzystać przedsiębiorcy, którzy obok świadczenia usług pocztowych prowadzą działalność również w innym zakresie. W ocenie autorów projektu wyjątek ten będzie zatem „zgodny z pierwotnym założeniem” ustawy i obejmie „typowe placówki pocztowe”.

Warto przypomnieć, że pojęcie „przeważającej działalności” którym posłużył się ustawodawca w przypadku kilku wyłączeń od generalnego zakazu handlu w niedziele (m.in. w zakresie handlu kwiatami, pamiątkami lub dewocjonaliami, wyrobami piekarniczymi i cukierniczymi czy działalności gastronomicznej) budzi wątpliwości od początku prac nad pierwotnym projektem ustawy⁹.

W przypadku omawianej zmiany ograniczenie zastosowania wyjątku tylko do placówek, które świadczą usługi pocztowe w przeważającej większości jest kolejnym narzędziem służącym do nieproporcjonalnego ograniczenia wolności gospodarczej. Wprowadzenie tej propozycji ma bowiem na celu zamknięcie sklepów franczyzowych w dni objęte zakazem handlu, przy czym wydaje się, że intencją autorów projektu jest również ograniczenie omawianego wyłączenia jedynie do operatorów pocztowych w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe¹⁰. Projektodawcy zdają się nie zauważać, że katalog usług pocztowych obejmuje nie tylko odbiór i dostarczanie przesyłek, lecz również całe spektrum innych usług służących działalności pocztowej, m.in. pośrednictwo w zawieraniu umów

⁸ Zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2018 r. (sygn. I KZP 13/18).

⁹ Zob. P. Wachowiec, *Opinia...*, *op. cit.*, s. 19–20.

¹⁰ Tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 2188, ze zm.

z operatorami¹¹. Ta ostatnia czynność jest domeną agencji pocztowych, którymi są również w zdecydowanej większości sklepy franczyzowe.

W konsekwencji ograniczenie wyjątku przewidzianego dla placówek pocztowych tylko do wybranych przedsiębiorców, którzy „typowo” świadczą usługi pocztowe – przy czym podmioty te mają pełne prawo prowadzenia handlu w niedziele – może również sugerować, że zamierzeniem projektodawcy jest przyznanie niedozwolonej pomocy publicznej.

Drobne zmiany rozszerzające wyłączenia od zakazu handlu

Projekt przewiduje również zmianę art. 6 ust. 1 pkt 14 ustawy, przewidującego wyjątek dla placówek zajmujących się odbiorem i handlem produktami rybnymi. W tym zakresie usunięto m.in. kuriozalne zezwolenie na handel w niedziele w przypadku „sprzedaży ryb z burty”, zastępując to wyrażenie „sprzedają ryb ze statku rybackiego”. Pomimo że w ocenie autorów przedłożenia zmiany te mają „wyłącznie charakter redakcyjny i nie zmieniają zakresu wyłączenia”, to aktualne pozostają wątpliwości sprowadzające się do twierdzenia, że dopuszczalna jest taka interpretacja tego przepisu, która pozwala na handel wszystkim placówkom, które odbierają i handlują produktami rybnymi, niezależnie od tego, czy działalność ta ma charakter przeważający, czy nie¹².

Omawiane przedłożenie zwiększa również zakres wyjątku dotyczącego placówek prowadzących handel maszynami rolniczymi lub częściami zamiennymi do tych maszyn, precyzując, że z tego wyłączenia mogą skorzystać również placówki handlujące „materiałami eksploatacyjnymi do maszyn rolniczych lub materiałami używanymi w trakcie bieżącej, zwykłej pracy maszyn rolniczych lub narzędziami do wymiany części zamiennych w maszynach rolniczych”.

Poza tym projektodawcy sankcjonują „interpretację” opublikowaną na początku marca 2018 r. przez resort pracy, zgodnie z którą korzystanie przez przedsiębiorcę – który prowadzi placówkę handlową osobiście, we własnym imieniu i na własny rachunek – „z nieodpłatnej pomocy członków rodziny” nie narusza przepisów ustawy o zakazie handlu w niedziele¹³. O ile obecne brzmienie tego aktu w żadnym wypadku nie pozwala na takie właśnie rozumienie omawianego wyjątku, to już sam projekt w pewnym zakresie rozwiewa pojawiające się wątpliwości. Autorzy proponują, by taki przedsiębiorca miał prawo skorzystać z nieodpłatnej pomocy małżonka, rodziców, macochy, ojczyma oraz dzieci własnych, małżonka i przysposobionych – o ile nie są pracownikami lub zatrudnionymi w placówce handlowej u tego przedsiębiorcy.

Wydaje się, że o wiele bardziej przystępnym rozwiązaniem byłoby zastąpienie konkretnych członków rodziny określeniem „osoby najbliższe”, które występuje w wielu aktach prawnych z zakresu prawa cywilnego, karnego czy administracyjnego, i którego rozumienie zostało przez kilkadziesiąt lat ukształtowane w orzecznictwie sądów. Całkowicie nieracjonalnie pominięto m.in. rodzeństwo, dziadków lub wnuki przedsiębiorcy, szczególnie że nic nie stoi na przeszkodzie, by różnicować członków najbliższej rodziny w uprawnieniu do pomocy przy prowadzeniu handlu w niedziele. Poza tym projekt pomija osoby żyjące razem w nieformalnych związkach, które będąc uznawane za „osoby najbliższe” na gruncie innych ustaw nie będą mogły nieodpłatnie pomóc swojemu partnerowi podczas niedziel objętych zakazem.

¹¹ Por. *Stanowisko Konfederacji Lewiatan do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni (druk nr 3038)*, 27 listopada 2018 r., KL/412/198/KK/2018, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?documentId=916AB9C3B37381BAC1258354004A4276> [dost. 01.01.2019 r.]

¹² Zob. *Niedzielny zakaz handlu pełny wyjątków. Kto je wykorzysta, ten wygra i zarobi*, TVN24BiS.pl, <https://tvn24bis.pl/z-kraju,74/wyjatki-od-zakazu-handlu-w-niedziele,805276.html> [dost. 01.01.2019 r.]

¹³ Zob. P. Wachowiec, *Ministerstwo Pracy błędnie interpretuje...*, *op. cit.*, s. 4–5.

Niezależnie od tego przepis nie precyzuje, na czym miałyby polegać wspomniana „pomoc”. Być może oznacza ona również pomoc polegającą na prowadzeniu całej placówki – szczególnie w przypadku, gdy przedsiębiorca decyduje się na otwarcie kilku własnych sklepów w niedziele z zakazem handlu, w których nie może jednocześnie prowadzić osobiście handlu. Podobnie, wprowadzenie kategorii „nieodpłatnej pomocy” budzi wątpliwości z punktu widzenia kwalifikowania takich czynności jako stosunek pracy, szczególnie w przypadku oceny ewentualnych wypadków przy pracy i roszczeń z tego tytułu, jak również prawa do zabezpieczenie społecznego¹⁴.

Wydaje się zatem, że przepis ten powinien być doprecyzowany, a wszelkie wątpliwości dotyczące tego, czy omawiana „pomoc” ma charakter stosunku pracy (i skutków wynikających z takiej kwalifikacji) powinny być jednoznacznie rozwiane w toku prac legislacyjnych.

Kosmetyczne zmiany nie sprawią, że bubel prawny stanie się dobrym prawem

Niezależnie od wszystkich uwag podniesionych powyżej, należy z całą mocą podkreślić, że ustawa o zakazie handlu w niedziele jest jednym z najbardziej jaskrawych przykładów bubli prawnych uchwalonych w obecnym czasie. Akt ten nieproporcjonalnie ingeruje w wolność gospodarczą i zawiera liczne błędy natury legislacyjnej, przez co nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, czy konkretny przedsiębiorca może handlować w niedziele objęte zakazem, czy też nie.

Przepisy dotyczące zakazu handlu – tak obowiązująca ustawa, jak i omawiany projekt – nie zostały oparte o żadne wiarygodne mierniki uzasadniające wprowadzenie ograniczeń w takim kształcie. Jest to smutny przykład na stanowienie prawa nie w oparciu o dowody, lecz o polityczną wolę, realizowaną pod naciskiem „Solidarności” w zamian za wspieranie większości rządzącej. Uzasadnienie wprowadzenia zakazu handlu bliżej niesprecyzowanymi „potrzebami społecznymi” powinno dyskwalifikować tę ideę już na wstępnym etapie procesu legislacyjnego; ustawodawca zdecydował się jednak na kosmetyczne zmiany kilku wybranych przepisów (znów bez oceny skutków regulacji i konsultacji publicznych), licząc się z tym, że w niedalekiej przyszłości będzie zmuszony dokonać kolejnych korekt.

Akt ten jest więc doskonałym przykładem stanowienia złego prawa i na lata powinien stanowić przestrogę przed przyjmowaniem przepisów opartych o źle zdefiniowany problem. Najlepsza nowelizacja ustawy o zakazie handlu w niedziele obejmować powinna uchylenie tego aktu z systemu prawnego.

¹⁴ *Ibidem*, s. 5.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

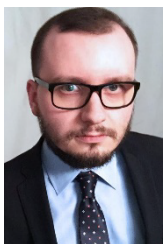
Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORÓW

Patryk Wachowiec

Analityk prawny FOR, prezes Fundacji Centrum Analiz dla Rozwoju

e-mail: patryk.wachowiec@for.org.pl

Marcin Zieliński

Ekonomista FOR

e-mail: marcin.zielinski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl
[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) • [t/FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)